

possessionū redditus: & quotidianas domus impēias suppu-
tant. Nec enī undecim christi apostoli iudæ proditione sunt
fracti nec Phylego nec Alexādro naufragiū faciēte cæteria
cursu fidei substiterūt. Cōiuia quoq; tibi sunt uitāda sacer-
lariū maxime eorū qui honoribus tument. Nā pinguis uen-
ter nō gignit sensum tenuē. Docet Aesopi fabula plenū ni-
mis uentrē per angustū foramē cōgredi nō ualere. Quosq; uel
nāq; formosos calamistratos crine cōpositos: uel buccis ru-
bentibus uidcris de armēto Iouiniani sunt inter quos gruni-
unt sues de nostro grege tristes pallidi sordidati & quasi pe-
regrini huius saceruli licet sermone careāt habitu loquunt̄ &
gestu. Heu mihi quia peregrinatio mea plongata est: unde
saccus & ieuniū arma sunt poenitētiae & alia peccatorū. Et
si e duobus necessariis unū est subtrahendū magis eligam
ieiuniū absq; sacco q; saccū absq; ieunio. At uero hii quibus
poenitētia præcipitur cōsequenter ad ieuniū saccum copu-
lant. Non quidē sanat oculū quod calcaneo adhibet: ieunio
passiones corporis oratione p̄stes sanāde sunt mentis: igit̄
per ieuniū ostendit nos posse ire in paradisum: unde per
saturitatē fueramus electi. Nam ieuniū curat uulnera delin-
quentis curatosq; sanctificat.

Cap. xv. de cōtemplatione/oratiōe/ & lectione:

SImonachus esse uis nō uideri habeto curā nō rei fa-
miliaris cui renūctiando esse cōepisti sed animæ tuæ.
Ama scientiā scripturarū & carnis uitia non amabis
corp⁹ pariter animusq; tendan̄ ad dominū. Sic te ipsum in
cœlo animo gestiēte p̄cures: ut dum corpore moraris in ter-
ra iam ad christū mente peruenias. Assuescas quoq; ad ora-
tiones & psalmos nocte consurgere mane hymnos canere:
tertia/sexta/nona/hora stare in acie quasi bellatorē christi:

accesaq; lucernia reddere sacrificiū uespertinū. Sic dies trāse/
at: sic nox inueniat laborantē: oratiō lectio: lectiō succedat
oratio: praeципue q̄a ea quæ sancti faciūt: in cōspectu dei faci
unt: & pleniorē scientiā dei accipiūt: & plenius diuinis iibuti
sunt disciplinis. Si enī ægrotus & æstuās febrisbus aquā fri
gidā postulet & dicat ad medicū: uim patior/uret/ crutior/
exanimor usq; quo medice clamabo & nō exaudies. Et respō
deat sapiētissimus & clēmentissimus medicus scio quo tpe
debeā dare qđ postulas: nō misereor modo: q̄a misericordia
ista crudelitas est: & uolūtas tua cōtra te petit: ita dominus
noster sciēs clāmētiæ suæ pōdera atq; mēsuras interdū non
exaudit clamantē ut eū p̄bet & magis puocet ad rogandū:
& quasi igne excoctū iustiore & puriore faciat: ad orationē
nocteq; surgentē nō indigestio cibi ructū faciat sed inanitas.
Nam quidā uir inter pastores exutius sicut fumus inqt fu
gat apes/ sic indigesta ructatio auertit spiritus sancti charis/
mata: ructus aut̄ diciē p̄prie digestio cibi & cōcoctarū esca
rum in uentū efflatio. Quomodo ergo iuxta qualitatē cibo/
rum de stomacho ructus erūpit: & uel boni uel mali odoris
flatus inditiū est ita interioris hoīs cogitatiōes uerba p̄ferūt
& ex abūdantia cordis os loqui. Iustus comedēs replet ani
mam suā cūq; sacrī doctrinīs fuerit satiatus: de boni cordis
thesauro p̄fert ea quæ botia sunt. Crebrius lege & disce q̄/
plurima & tenētē te codicē somn⁹ obrepat & cadentē faciē
pagina sancta suscipiat. Et quāq; apostolus semp orare nos
iubeat: & sanctis etiā ipse somnus oīo sit tamē diuinas orādi
horas debemus habere: ut si aliquo fuerimus opere detenti
ipsum nos ad officiū tēpus admoneat. Nec cibi ante sutnanc
niſi oratione præmissa: nec recedatur a mensa n̄lſi referātur
gratiæ creatori. Egrediētes hospiciū armē oratio: & egredi

entibus occurrat oratio anteq; sessio nec prius corpusculum
requiescat q; anima pauset: ad omne actū & omne incessum
manus pingat crucē. Dominicis diebus orationi & lectioni
uacetur: quod quidē in omni tépore cōpletis opusculis faci-
ant quotidie de scripturis sanctis aliquid dicatur. Prouiden-
dum etiam ut diem solennem nō tam ciborum abundantia
quā spiritus exultatione celebremus. Quia ualde absurdum
est nimia saturitate uelle martyré honorare: quem scias deo
placuisse ieiuniis. Sacerdotes quoq; pro omnibus orare de-
bent: quorum ælemosinas oblationesq; recipiunt. Sæpe in
manibus tuis diuina sit lectio & crebre orationes ut omnes
cogitationū sagittæ quibus adolscētia percuti solet huius-
cetodi clipeo repellātur: quoniam difficile est immo impossibi-
le perturbationū uitiis carere quempia: nam frequens le-
ctio & quotidiana meditatio solet magis labor mētis esse q;
carnis. Quomodo enī quod manu & corpore fit manus &
corporis labore cōpletur: ita q; ad lectionē pertinet magis
mētis est labor. Literæ namq; Marsupiū nō sequunt: sudo-
ris tamē comites sunt & laboris: sociæ ieiunioræ nō saturita-
tis continentiae nō luxuriæ. Vnde quidē Origenis discipulus
dixit nunq; se cibū Origene præsente sine lectione sumpsisse
nunquā euenisce somnium nisi unus e fratribus sacris literis
personaret. Edentes autē cucullis capita sua uelent: ne alter
alterum aspiciat manducantem: nec loqui quicq; liceat dum
manducat. Igitur quādo comederis cogita q; statim tibi orā
dum illico & legendū sit de scripturis sanctis habeto fixum
uersuū numerū: illud pensum domino tuo redde. Nec ante
quieti mēbra concedas q; palladiū pectoris tui hoc sub teg-
mine cōpleueris. Post sanctas scripturas doctorum homi-
num tractactus lege eorū dūtaxat quorum fides est.

Quoniā eruditio timorē creat: imperitia confidentiam. Sed
tūc scripture proderit legēti si quod legerit opere compleat
Illi& igit̄ tractatibus: illi& delecteris ingeniis: & libris quo/
rum pietas fidei non uacillat: cæteros sic lege ut magis iudi/
ces q̄ sequare. Cuaeas oīa apocryfa & siquādō ea nō ad do/
gmatū ueritatē legere uolueris scias nō ear̄ esse quor̄ titu/
lis prænotātur. Multaq̄ in his & mixta uicioſa. Et grandis
prudētiæ est aurū in luto quærere. Quid enī facit cū psalte/
rio Oratius. Cum euangeliis Maro. Cum apostolo Cicero.
Quæ societas lucis ad tenebras ne ergo legas philosophos:
oratores/poetas/ ne in eoꝝ lectiōe requiescas: ne nobis blā/
diamur si his scripta sunt nō credimus cum alior̄ cōſcientia
uulnereſ: ut putemur probare quæ dū legimus nō reproba/
mus: absit ergo ut de ore christiano sonet Iuppiter oipotens
& me Hercule & me Castor & cætera: magis portēta q̄ nu/
mina. At nūc etiā sacerdotes dei obmissis euāgeliis & pphe/
tis uidemus comædias legere amatoria bucolicoꝝ uerſuum
uerba cātare: tenere Virgiliū: & id quod in pueris necessita/
tis est crimē in ſe facere uolūtatis. Scientia autē pietatis eſt
nosſe legere scripturas/ pphetas itelligere ī euāgelio crede/
re: apostolos nō ignorare. Nec putemus in uerbis scriptu/
rarū eſſe euāgeliū ſed in ſenſu: nō in ſuperficie ſed in medul/
la: nō in ſermonū foliis ſed in radice rationis . Siquid autem
ignoras: si quid de scripturis dubites: interroga eum quē uita
cōmendat: excusat ætas: fama nō reprobat: aut si nō eſt qui
poſſit exponere: melius eſt aliiquid nescire quā cum periculo
discere. Memēto quia in medio laqueoꝝ ambulas: malo enī
apud re uerecundiā parumper quā causam periclitari: qui
tamē quod nouit interrogat nō modo diſcēdi: ſed studio co/
gnoscendi: an nouerit ille qui respōſurus eſt in ſimilitudinē

phariseorū non quasi discipulus: sed quasi temptator accedit
Plāriq; etiam detractorum dum uerba sacri eloqui plusquā
debent discutiunt: in carnalem intellectum cadunt. In diui-
nis autem scripturis & libris melius est obscura relinquere:
ut sunt quam aliquid temere uel praeue imitari quod nescias.
Sunt quoq; nōnulli qui rugata frōte dimisso supercilio uer-
bisq; trutinatis auctoritatē doctorum sibi uendicant: non q;
ipsi dignū aliquid arrogātia nouerint sed q; simplices fratres
quædam uidentur sui comparatione nescire. Euenit etiam
interdū ut cum modicum scientiæ quis habuerit elatus in su-
perbiā discere desistat: & paulatim eo q; nihil additur sub-
trahitur: ut uacuum disciplinis poenitus remaneat: ferrumq;
quod acutum erat hebetetur. Sed & iam prophetā horrere
eloquētis est non christum sapere sapientis. iniuriam fecisse
uirtutis: aliena possidete potentia: innocentem circūuenire
astutia humilem despexisse nobilitatis. Sic erroribus plena
sunt omnia: & ad hucusq; ueritas obscuratur: ut in mortis
gremio iacuisse beatitudo dicatur. Nobis uero nil placet: ni-
si quod ecclesiasticum est: & quod publice in ecclesia non
timemus. In his tamen ita facere solemus: quādo enim phi-
losophos legimus: quādo in manus nostras libri ueniunt sa-
pientiæ sacerularis siquid in eis utile reperimus ad nostrū do-
gma conuertimus: siquid uero superfluū de idolis/de amore
de cura sacerularium rerum hæc radimus his caluiciū indu-
cimus: hæc unguīū ferro acutissimo defecamus. Referā tibi
tanq; meæ infelicitatis historiā. Cum ante annos plurimos
domo parētibus sororibus cognatis: & quod his difficilius
est cōsuetudine lautoris cibi ppter cælorū mē regna castras-
sem & hierosolymā militaturus pergerē: bibliotheca quam
mihi summo studio confecerā carere nō poterā. Itaq; miser

S. Hieron. v. f.

ego lecturus Tuliū ieunabā & post noctiū uigilias crebras
post lachrymas quæ præteritor̄ recordatione peccator̄ ex
intimis uisceribus fluebat Plato sumebat in manus. Si quā
do in memetipso reuersus prophetam legere ccepissem sermo
horrebat incultus. Et quia lumē cæcis oculis nō uidebā: nō
oculor̄ putabā culpā esse sed solis. Dumq; ita me antiquus
serpens illuderet in media ferme quadragesima medullis in/
fusa febris corpus inuasit exhaustū & sine ulla requie quod
dictu quoq; incredibile sit infelicia mēbra depasta est ut os/
sibus uix hærerem. Interim parant̄ excuie: & uitalis anime
calor toto iam corpore frigescente: in solo tepete pectuscu/
lo palpitabat. Tūc subito raptus in spiritu ad tribunal chri/
sti pertrahor: ubi tantū luminis erat: & ex circūstantium
claritate fulgoris sic pectus in terrā sursum aspicere nō au/
derem. Interrogatus conditionē. Christianū me esse respō/
di: & ille qui præsidebat mētiris ait. Ciceronianus es nō chri/
stianus: ubi enī est thesaurus tuus ibi & cor tuū illico obmu/
tui: & inter uerbera quibus iam cædi me iusserset: ego cōsci/
entiae magis igne torquebar illum mecum uersiculū repetens.
In inferno quis cōfitebitur tibi. Clamare tamen cœpi & eiū/
lans dicere. Miserere mei domine miserere mei: hæc uox in/
ter flagella resonabat: tandem ad præsidētis genua prouo/
luti qui astiterat precabantur ut ueniam tribueret adolescē/
tiæ & errori locū penitētiæ daret exacturus deinde crucia/
tum: si gentilium aliquādo literarū libros legisse: ego qui
in tanto cōstrictus articulo uellem etiā maiora pmittere de/
ierare cœpi & nomen eius obtestans dicere. Domine si unq;
habuero codices saeculares aut si legero te negau. In hæc sa/
cramenti uerba dimissus reuertor a superis & mirātibus cū/
etis oculos aperui tanto lachrymarū umbre perfusos ut in

Hanc n[on] s. H[ab]et d[icitu]r.

credulis fidem facerem ex dolore. Nec uero sopor ille fuerat aut uana somnia quibus saepe deludimur. Testis est tribunal illud ante quod iacui: iudicium testis quod timui ultra mihi nunquam talem contingat incidere questionem. Nam fateor uulneribus habuisse plenas scapulas plagas sensisse post somnum. Ettato dehinc studio diuina legisse quanto mortalia ante non legera. Quodque praeter psalmorum & orationis ordinem quod tibi hora tercia / sexta / nona / ad uesperas media nocte ac mane semper exercendum est. Statuae quo horis scriptura sancta ediscere debeas: quanto tempore legere non ad labore sed ad delectationem & instructionem animae. Cumque haec finieris spacia & frequenter ad figura genua sollicitudo animi suscitauerit: aut texenda compone: aut quae texta sunt respice: quae errata repræhede: quae sunt facienda constitue. Si tatis operum uarietatibus fucris occupatus nunquam tibi dies longi erunt. Sed quis aestuus teendantur solibus breues uidebunt quibus aliqd operis prætermissem est: haec obseruas te ipsum saluabis & alios: & eris magister sancte conuersationis: multorumque castitate lucrum tuum facies. Dicas psalmum in ordine tuo in quo non dulcedo uocis: sed metis querar. Scribete apostolo psallam spum psallam & mente. Legerat enim preceptum psallite sapienter: nam clamor in scripturis non est uocis sed cordis. Sed nunquid uerborum multitudine fleti deus: ut homo potest non enim uerbis sed corde orandus est deus: melior est septem psalmorum decantatio cum cordis puritate ac sinceritate & spirituale hilaritate quam totius psalterii modulatio cum anxietate cordis & tristitia. Cator quoque pellatur ut noxius ac tibicinas & psaltrias & istiusmodi quasi mortifera Sirenarum carmina per turba ex audiibus. Sic autem eruditus est anima quae futurum est templum dei quod nihil aliud discat audire nihil loqui nisi quod ad timorem dei pertinet.

Turpia nō intelligat: cantica mūdi ignoret. Nō sunt contē-
nenda quasi parua sint: sine qbus maiora cōstare nō possit.
Græca narrat historia: Alexandrū potentissimū regē orbis
q; dominatorē & in moribus & incessu leonidis paedagogi
sui nō potuisse carere uitiis qbus adhuc paruulus fuerat in-
fectus. Dæmonū itaq; cibus est carmina Poetarū: sæculariū
sapiētia: rhetoricoꝝ pompa uerborꝝ: hæc sua hoīes suauita-
te delectāt: & dum aures dulci modulatiōe currētibus capi-
unt animā quoq; penetrāt: & pectoris interna deuincūt. Ve-
rum ubiq; summo studio fuerit ac labore perlecta: nihil
aliud nisi inanem sonū & sermonē strepitum suis lectoribus
tribuūt: nulla ibi saturitas ueritatis: nulla iusticiæ refectio re-
peritur. Studiosi uero infame ueri uirtutūq; penuria pseue-
rant. Mihi aut̄ curæ nō est quid Aristoteles: sed quid Paulus
doceat. Ornat enim doctrinā dei qui ea quæ conditioni suæ
apta sunt facit. Et econuerso cōfundit illam cui conditio sua
displacet. Monachus aut̄ non doctoris sed plangētis habet
officiū qui uel se uel mundū lugeat & domini pauidus præ-
stolatur aduentū. Qui sciens imbecillitatē suā & uas fragile
quod portat timet offendere ne impinguat & corruat & frā-
gatur. Seq; monachū esse non loquendo & discursando: sed
tacendo & sedendo nouerit. Sit quoq; tibi sermo silens: &
silentiū loquens nec citus nec tardus incessus. Ac unusquisq;
quādo ad cōmunionem ingreditur cum cuculla tantum ac
cedat. Habeant qui uolunt suas oues uasē gemmato bibāt:
serico niteant: plausu populi delectētur: & per uarias uolū-
tates diuitias uincere nequeant. Nostræ diuitiæ sunt In lege
dei meditari die ac nocte ianuā pulsare: & sæculū præcūtes
calcare. Præparemus igit̄ nobis fortitudinē assumamus no-
bis perfectū robur: ut inter errorum tenebras: & confusionē

in noctis scientia christi lumen appareat: diesq; noster nubē
habeat ptegentem ut his ducibus ad terrā sanctā peruenire
ualeamus. Quid enī eruditioē melius? qd suauins disciplina:
qd dulciss domino? Si aut̄ conuiuiū christus lectio christus
quies christus: cogitatio christus. Quæ enī potest esse uita
sine sciētia scripturarū: per quā etiā ipse christus agnoscit:
qui cibi quæ mella sunt dultiora q̄ dei scire prudentiā. Sapi-
ens quoq; nunq̄ solus est: habet secū omnes qui boni sunt &
fuerunt: & animū liberū qnocūq; uult transfert. Quod cor-
pore nō potest cogitatiōc cōpletebitur: & si hominū inopia
fuerit loquiē cum deo: nec unq̄ est minus solus q̄ cum solus
fuerit. Prima nāq; sapiētia est caruis se stulticia: sed stulticia
caruisse nō potest nisi qui intellexerit illā. Sed uera quidem
sapiētia est se nosse & ut sic loquar nuper factū in carne iu-
storum imperfecta perfectio est: parum tamē est scire quod
nescitis. Sed prndētis hominis est nosse mensurā suam: quā
qui ignorauerit quanto ampliora quæsierit: tanto magis ad
inferiora collabitur. Discamus igitur in terris quorū nobis
scientia perseueret in cœlis.

Cap.xvi.de uigiliis.

Dignum est fratres aptumq; prorsus satisq; cōueniens
de sanctis uigiliis nūc dicere & proferre sermonem:
quādo ipsa lugubratio exigitur a sollicitis. Nox ecce
est caligo corporibus nō solū homīes sed etiā cūctos in som-
no detinet animātes: ut reformatiuis iribus p̄ soporē possint
diuturnū sustinere labore uiuētes. Bonus deus qui ita p̄spex-
it ita constituit ut homo exiturus ad operationē suā usq; ad
uesperū haberet uiscariū tēpus in quo a duris laboribus &
multa fatigatione requiescere præstitit. Nouimus aut̄ mul-
tos hominū: ut aut̄ maioribus suis placeant: aut̄ sibi aliquid